

PIENI TALOUSOPAS

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Omassa kodissa

- ✓ vuokra tai vastike
- ✓ vesimaksu
- ✓ sähkösojpmus
- ✓ kotivakuutus

Varmista, että ymmärrät **vuokrasopimuksen** sisällön ennen allekirjoittamista. Tarkista erityisesti vuokrankorotusperuste. Määräaikaisessa sopimuksessa sitoudut vuokranmaksuun sopimukseen merkityn ajan. Toistaiseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen irtisanomisaika on vuokralaisen puolelta 1 kk, vuokranantajan puolelta 3 kk tai 6 kk.

Kuluttajaliiton asumisasioiden neuvontanumero
(vuokrasuhteet, taloyhtiön asiat) 010 80 2240
ti-pe klo 10-12 ja asumisneuvonta-chat:
www.kuluttajaliitto.fi/asuminen

Tee oma taloussuunnitelma!

Esimerkki

Tulot	Menot
Palkka 1460€ (brutto 1600 €)	Vuokra 750 €
Asumistuki 206 €	Ruoka 350 €
<u>Yht. 1666 €</u>	Bussilippu 50 €
	Sähkölasku 20 €
	Puhelinlasku 25 €
	Nettiyhteys 20 €
	<u>Visa-laskun lyhennys 120 €</u>
	Yht. 1335 €
	Säästöön/maksuvaraa pakollisten menojen jälkeen 331 € (1666 € - 1335 €)

 Kokeile
talouspäiväkirjaa
myös verkossa:
penno.fi

Kuluttajaluotot

- Ovat esim. pankkilainoja, osamaksukauppaa tai kortti- tai tililuottoja.
- Korot ja maksut vaihtelevat luottotyypeittäin.
- Vakuudettomat, nopeasti saatavat luotot (pikavipit, joustolainat, limiittiluotot) tulevat yleensä kalliiksi.
- Vertaa luoton kokonaiskuluja katsomalla vuosikorkoa, johon on korkokulujen lisäksi laskettu mukaan muut lainasta aiheutuvat kustannukset, kuten nostopalkkio ja laskutuslisä.

Laina on menojen siirtämistä. Säästäminen vain tapahtuu jälkikäteen korkojen kera.

Sopimuksella on väliä

Kaikki sopimukset, joilla sitoudutaan myöhempiin maksuihin, ovat myös velkaa!

Esimerkiksi:

- Puhelin- tai nettiliittymälasku
- Laskulla tai luotolla verkkokaupasta ostettu tuote
- Osamaksulla tai erissä maksettava tuote
- Sähkösopimus

- ✓ Tarkista aina, onko sopimus määräaikainen vai toistaiseksi voimassaoleva. Määräaikainen sopimus sitoo koko määräajan (esim. 12/24 kk), toistaiseksi voimassaolevasta pääsee eroon irtisanomalla.
- ✓ Huom! Puhelinmyynti ja verkkokauppa ovat etämyyntiä, jolloin kauppa voidaan perua 14 vuorokauden sisällä tilauksesta (Kuluttajansuojalaki).

Maksa tässä järjestyksessä

- ✓ Vuokra, sähkö, vesi
- ✓ Välttämättömät menot (ruoka, puhelin, lääkkeet, päivähoito, pakolliset vakuutukset)
- ✓ Muut laskut
- Pienet laskut kannattaa hoitaa ennen suuria, koska perinnässä niistä aiheutuu suhteellisesti enemmän lisäkuluja.
- Kalliit luotot kannattaa lyhentää ennen halvempia.

Jos laskut jäävät maksamatta...

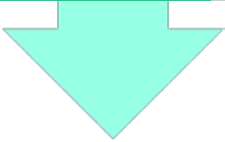
- Jos huomaat, ettet pysty maksamaan laskua eräpäivään mennessä, ota heti yhteyttä laskun lähettäjään ja neuvottele uudesta maksusuunnitelmasta.
- Älä maksa velkaa velalla, se johtaa helposti velkakierteeseen.
- Kysy apua ajoissa. Esim. Takuu-Säätiön Velkalinjalle voi soittaa myös nimettömänä tai ottaa yhteyttä kunnan talous- ja velkaneuvontaan.
- Jos sinulla on paljon korkeakorkoisia luottoja, pohdi voisitko saada niille järjestelylainan edullisemmalla korolla esimerkiksi pankista.

Laskun maksamatta jättäminen johtaa perintään

- Jos laskua ei maksa eräpäivään mennessä eikä maksumuistutusten jälkeen, voi velkoja siirtää laskun perintään.
- Perinnästä aiheutuu aina lisäkuluja.
- Perinnän voi keskeyttää, jos tietää ettei pysty maksamaan laskua. Silloin velan käsittely voidaan siirtää suoraan käräjäoikeuteen, mutta perintäkulut pienenevät.
- Perintäprosessin aikanakin voi neuvotella velan maksujärjestelyistä.
- Huom! Jotkut velat ovat suoraan ulosmitattavia, kuten esim. sairaala- ja terveyskeskusmaksut, päivähoitomaksut, pakolliset vakuutusmaksut.

Lue lisää esimerkiksi: [kkv.fi](https://www.kkv.fi), [maksumyohassa.fi](https://www.maksumyohassa.fi)

Velan perintä kasvattaa velkasummaa huimasti

Laskun eräpäivä	Alkuperäinen lasku	60 €	
1. maksumuistutus	Maksumuistutus	yht.	2–4 viikkoa
2. maksumuistutus	5 € / kerta + viivästyskorkokulut	70 €	
1. maksuvaatimus	Maksuvaatimukset	yht.	4–6 viikkoa
2. maksuvaatimus	7 € ja 14 € / kerta + viivästyskorkokulut	91 €	
Haaste	Oikeudenkäyntikulut	yht.	8 viikkoa
Tuomio	+ viivästyskorkokulut	204 €	Maksuhäiriö-
Ulosotto	Ulosottomaksu + viivästyskorkokulut	yht. 232 €	merkintä

Maksuhäiriömerkintä

- Maksuhäiriömerkintää ei voi saada tietämättään.
- Maksuhäiriömerkinnän voi saada mm. velkomustuomiosta, pitkäaikaisesta ulosotosta tai ulosotossa todetusta varattomuudesta tai velkajärjestelystä.
- Säilyy yleensä 2–3 vuotta.
- Jos velkaa tulee lisää, merkinnän kesto pitenee.
- Velkajärjestelystä tullut merkintä poistuu maksuohjelman päättyttyä.
- Päättyneestä ulosotosta tulee ilmoittaa rekisterin ylläpitäjälle merkinnän poistamiseksi.
- Voit tarkistaa omat luottotietosi maksutta kerran vuodessa, katso lisää: asiakastieto.fi

**Valtakunnallisia luottotietorekistereitä ylläpitävät
Suomen Asiakastieto Oy ja Bisnode Finland Oy.**

Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa elämää

Esimerkiksi seuraavia sopimuksia tehdessä luottotiedot tarkistetaan:

- Pankki- tai opintolaina
- Muut luotot, osamaksukauppa
- Nettikauppa, postimyyntikauppa
- Pankki- ja luottokortit
- Asunnon vuokraaminen
- Matkapuhelinliittymä ja internetyhteys
- Vakuutukset

Joidenkin palveluiden saanti voi edellyttää ennakkomaksua tai vakuutta.

Myös työnantajalla on joissakin tapauksissa oikeus tarkastaa työnhakijan luottotiedot.

Syksystä 2016 lähtien pankkien tulee myöntää verkkopankkitunnukset myös henkilölle, jolla on maksuhäiriömerkintä.

Ulosotton on tapa hoitaa velkaa

- Suppea ulosotto tarkoittaa yleisimmin palkan, muun toistuvan tulon tai veronpalautuksen ulosmittausta.
- Jos ulosotto kestää korkeintaan 1,5 vuotta ja ulosmitattavaa löytyy, ulosotosta ei tule maksuhäiriömerkintää. Pitkäaikaisesta ulosotosta tulee maksuhäiriömerkintä.
- Elämistä varten jätetään aina suojaosuus. Jos tulot ovat pienet, ulosoton jälkeen voi joutua turvautumaan toimeentulotukeen.
- Varattomaksi toteaminen aiheuttaa maksuhäiriömerkinnän luottotietoihin.
- Jos velat on jo maksettu ulosotossa, velallisen tai ulosottomiehen tulee ilmoittaa velan maksusta luottotietorekisterin ylläpitäjälle.
- Omat ulosottotiedot voi tarkistaa tilaamalla sähköisen todistuksen ulosottorekisteristä.

Velka vanhenee aikanaan

- Yleinen velan vanhentumisaika on kolme tai viisi vuotta. Velkojan on haettava velkoihin maksutuomio voidakseen periä niitä ulosoton kautta. Tällöin vanhentumisaika pitenee viiteen vuoteen. Jos tuomiota ei haeta, vanhentumisaika on kolme vuotta.
- Käytännössä velkoja voi kuitenkin katkaista vanhentumisajan. Tämä on mahdollista, kunnes velka aikanaan vanhentuu lopullisesti. **Velka voi seurata mukana jopa 15–20 vuotta.**
- Julkisoikeudelliset maksut, kuten verot ja sakot, elatusapu sekä Kelan perimät lapsen elatustukisaatatavat, vanhentuvat lopullisesti jo viidessä vuodessa.
- Rikosperusteinen velka vaikeuttaa ja hidastaa velkajärjestelyyn pääsyä ja pidentää velkajärjestelyn kestoa.
- Ulosotossa velka vanhenee yleensä 15 vuodessa.

Vanhenemisajat voi selvittää velkaneuvojan luona.
Lisää tietoa myös: oikeus.fi, takuu-saatio.fi, kkv.fi

Kaikilla on oikeus talous- ja velkaneuvontaan

- Tartu asioiden järjestelyyn hyvissä ajoin!
- Varaa aika ajoissa – sen voi aina perua, jos asiat järjestyvätkin aiemmin. Velkaneuvontaan saattaa olla monen kuukauden jono.
- Neuvonnassa selvitetään velkatilanne ja mahdollisuudet sen hoitoon.
- Vaikka velkoja olisi paljonkin, saattaa niiden järjestely olla mahdollista velkajärjestelyohjelmalla.

**Etsi oma
velkaneuvontayksikkö
kunnan verkkosivuilta tai
puhelinvaihteesta.**

Onnistunut velkajärjestely vapauttaa veloista

- Velkaneuvojan luona selvitetään, voiko omassa tilanteessa hakea velkajärjestelyä.
- Velkajärjestelyn aikana (yleensä 3–5 vuotta) tulee pysyä maksuohjelmassa, eikä velkaa saa tulla lisää.
- Ohjelma on tiukka, mutta sen jälkeen velat ovat poissa.
- Velkajärjestelystä tulee merkintä luottotietoihin ohjelman ajaksi.
- Velkajärjestely on joissakin tapauksissa mahdollista saada myös varattomana nollamaksuohjelmalla.
- Tuloissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava.

Takuu-Säätien palvelut

Velkalinjalla tai Kysy rahasta -chatissä voi keskustella luottamuksellisesti omasta tai läheisensä talous- ja velka-asiasta. Maksuton Velkalinja palvelee arkisin kello 10–14 numerossa 0800 98009.

Takaus voidaan myöntää pankista nostettavaan järjestelylunaan. Velkojen yhdistäminen yhdeksi lainaksi voi auttaa ulos velkakierteestä. Takauksen voi saada, jos elämäntilanne on vakiintunut ja velkaantumisen syyt ovat hallinnassa.

Pienlaina voidaan myöntää kertaluonteisiin menoihin tai hankintoihin kuten kodinkoneisiin, huonekaluihin, takuuvuokraan, auton korjaukseen tai silmälaseihin. Laina voi olla 200–2000 € ja takaisinmaksuaika enintään kaksi vuotta. Korko (4,5 %) on kiinteä koko laina-ajan, eikä lainasta peritä muita kuluja. Lainaa ei myönnetä vanhojen velkojen maksamiseen.

Penno.fi on talouspäiväkirja verkossa, johon voi kirjata tulot, menot, säästämissuunnitelman ja seurata omaa talouttaan.

takuu-saatio.fi

Mistä muualta apua?

- Kunnan sosiaalinen luotto
- Kirkon diakoniatyö, akordirahastot
- Erilaiset säätiöt ja yhdistykset
- Vertaistukiryhmät ja auttavat puhelimet
- Riippuvuudet on mahdollista kartoittaa ja niitä voi hoitaa.
Tutustu esim. päihdelinkki.fi, nuortenlinkki.fi, mll.fi/nuortennetti
ja kuntien päihde- ja mielenterveyspalvelut.

**Googleta tietoa ja ota
rohkeasti yhteyttä!**

Kuluttajaliitto –
Konsumentförbundet ry

Paciuksenkatu 19
00270 Helsinki
Puh. 09 454 2210
info@kuluttajaliitto.fi

www.kuluttajaliitto.fi
2016

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET
